

МАТЕРІАЛЬНІ ВТРАТИ ТА ВТРАТИ НАРОДОНАСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ВНАСЛІДОК АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Лавер Олександр Георгійович

кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

E-mail: oleksandr.laver@uzhnu.edu.ua

Scopus Author ID: 57205291987

Researcher ID: G-1589-2019

<http://orcid.org/0000-0001-9493-4119>

Матяшовська Беата Олександрівна

старший викладач кафедри інформатики та

фізико-математичних дисциплін

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

E-mail: beata.matyashovska@uzhnu.edu.ua

Researcher ID: G-1577-2019

<http://orcid.org/0000-0002-5944-9748>

Шумило Наталія Ярославівна

старший викладач кафедри інформатики та

фізико-математичних дисциплін

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

E-mail: natalia.shumilo@uzhnu.edu.ua

Researcher ID: G-1639-2019

<http://orcid.org/0000-0002-4463-8132>

У XXI столітті незалежна Українська держава одержала агресію з боку Російської Федерації, що є, без сумніву, найсерйознішим викликом за всю історію її існування. Війна на Донбасі та незаконна анексія Криму є основними складовими цього виклику. В зв'язку з цим указана проблема станом на сьогоднішній день є для нашої держави найбільш актуальною, а тому вона заслуговує на різностороннє і детальне вивчення. Проблематика людських втрат під час війни на Донбасі є більш-менш вивченою, оскільки з цього приводу існують регулярні звіти Організації Об'єднаних Націй, та відповідні незалежні обчислення були проведені нами у монографії [Лавер, 2018]. Менш вивченою є проблематика матеріальних втрат, територіальних втрат та втрат народонаселення Української держави внаслідок агресії Російської Федерації. В зв'язку з цим метою пропонованої публікації є вивчення й аналіз матеріальних втрат та втрат народонаселення держави Україна, як наслідок агресії Російської Федерації, і в першу чергу у війні на Донбасі. Пропонована публікація «Матеріальні втрати та втрати народонаселення української держави внаслідок агресії Російської Федерації.» включає в себе дослідження наступних важливих підтем: матеріальні збитки, територіальні втрати та втрати народонаселення, біженці та внутрішньо-переміщені особи на Україні, розселення біженців та внутрішньо – переміщених осіб з України, біженці з інших країн в Україні. Кожна із вказаних підтем вивчається за часовий проміжок 2014-2019 років. Частина даних з пропонованої тематики опублікована в нашій монографії [Лавер, 2018] та в монографії [Донбас і Крим, 2015]. Пропонована публікація містить більш нові статистичні дані, оскільки в названих книгах наводиться статистика станом на 2016 рік та відповідно 2015 рік.

Ключові слова: *матеріальні збитки, територіальні втрати, втрати народонаселення, біженці, внутрішньо-переміщені особи з України, біженці, внутрішньо-переміщені особи з зарубіжних країн на Україні.*

Постановка проблеми. У XXI столітті Україна, як незалежна держава одержала найсерйозніший виклик за всю історію свого існування – агресію з боку Російської Федерації і, як один з її наслідків, – війну на Донбасі. Указана проблема станом на сьогоднішній день є для України найбільш актуальною, а отже, заслуговує на різностороннє і детальне вивчення.

Метою пропонованої публікації є вивчення й аналіз матеріальних втрат та втрат народонаселення держави Україна, як наслідок агресії Російської Федерації, і в першу чергу у війні на Донбасі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Монографічних видань з досліджуваної проблематики – мізерна кількість. Заслуговує на увагу цікава інформація, зібрана авторами монографії [Донбас і Крим, 2015], яка була видана у 2015 році. У монографії [Лавер, 2018], виданій у 2018 році,

проаналізовані людські втрати, а також матеріальні збитки у війнах і конфліктах 1900 - 2016 рр. по усіх континентах і регіонах земної кулі, зокрема в Україні. У пропонованій публікації, на основі нових даних, втрати народонаселення та матеріальні втрати України внаслідок російської агресії, вивчені й проаналізовані станом на 2019 рік. Тема публікації є, без сумніву, актуальною, оскільки відповідні статистичні дані переважно розкидані по великій кількості інтернет – ресурсів, а тому введення усіх цих даних до купи з метою якнайкращого висвітлення досліджуваної проблеми є першочерговим завданням.

Виклад основного матеріалу. Матеріальні збитки. За час російської агресії Українська держава понесла значні матеріальні збитки. Досить сказати, що за даними джерела Center Atlantic Concil на анексований Крим припадало 3,7% ВВП, а на окуповані райони Донбасу – 10% ВВП України [Збитки України, 2018]. За даними цього ж джерела матеріальні втрати України в результаті окупації військами РФ вказаних територій, склали 98,4 мільярди доларів США. Згідно даних джерела [Потери України] тільки в результаті анексії Криму Україна втратила близько 100 млрд. доларів, а збитки від бойових дій на Донбасі на початок 2018 року перевищили 13 млрд. гривень, або 0,46 млрд. доларів [Материальные потери]. Через незаконну блокаду Росією судноплавства в Азовському морі, на кінець 2018 року, за даними міністра інфраструктури України В. Омеляна втрати України досягли 10 млрд. гривень, або 365 млн. доларів [Збитки від блокади, 2019]. Додамо, що за даними Є. Марчука, протягом 4 років Україна виплатила жителям окупованого Донбасу 79-80 мільярдів гривень пенсій, або у перерахунку – 3 мільярди доларів [Україна виплатила, 2019]. У джерелі [Експерты подсчитали, 2018] наводиться цифра 100 млрд. доларів загальних матеріальних втрат України станом на середину 2018 року. Підсумовуючи наведені вище дані бачимо, що матеріальні втрати Української держави внаслідок російської агресії коливаються в межах 98,4 млрд – 100 млрд. – 103,825 млрд. доларів. На нашу думку матеріальні втрати Української держави на середину 2019 року можна оцінити у 103 млрд. доларів. Щодо Російської Федерації, то за даними екс-радника В. Путіна Андрія Ілларіонова утримання Криму та

окупованих районів Донбасу щороку обходиться російській казні у 4 млрд. доларів США [Порошенку пропонували, 2018], а загальні втрати російської економіки внаслідок агресивних дій склали 150 млрд. доларів [Анексія Криму, 2019].

Територіальні втрати та втрати народонаселення. Окрім матеріальних, Україна понесла значні територіальні втрати. Так, згідно [Потери України] було втрачено 26,1 кв. кілометрів території Криму (26,081 кв. кілометрів власне Криму та 864 кв. кілометрів Севастополя) та 15,8 тис. кілометрів території Донбасу (7.500 кв. кілометрів Донецької та 8.300 кв. кілометрів Луганської областей) [«Спецзона Украина», 2014]. Відомо, що окуповані райони становили 28% території Донецької області, і перед початком бойових дій там проживало 53% її населення [«Спецзона Украина», 2014]. Аналогічним чином, окуповані райони склали 31% території Луганської області, і перед початком бойових дій там проживало 68% її населення [«Спецзона Украина», 2014]. Якщо врахувати, що площа України 603.628 квадратних кілометрів у її законних кордонах [Территория Украины], то наслідком російської агресії була втрата 6,94 % території нашої держави.

Стосовно втрат народонаселення, то на початок 2018 року за даними сепаратистів, у окупованих районах Донбасу проживало 3.775.443 чоловік, з них 2.302.444 – у так званій ДНР та 1.472.999 – у так званій ЛНР [Жирохов, 2018].

В окупованому Криму на початок 2019 року проживало 2.355.027 чоловік, у тому числі у так званій Республіці Крим 1.911.816 чоловік, а у Севастополі – 443.211 чоловік [Численность населения; Оценка численности, 2019]. Якщо врахувати, що населення України на той складало 42.153.201 чоловік [Скільки сьогодні, 2019], то неважко підрахувати, що без російської агресії воно би могло складати 48.283.671 чоловік на початок 2019 року. Тобто, в результаті російської агресії Україна недорахувалася 12,69% свого населення.

Біженці та внутрішньо-переміщені особи на Україні. Бойові дії на Донбасі призвели до появи на Україні великої кількості внутрішньо-переміщених осіб, динаміка чисельності яких упродовж 2017-2019 рр. була такою:

Таблиця 1. Динаміка чисельності українських ВПО за 2017-2019 рр.

Чисельність ВПО	1.592.892	1.519.132	1.521.038	1.512.367
Дата	кінець вересня 2017р.	3.09.2018	12.11.2018	9.01.2019
Джерело	[Лавер, 2018]	[Материальные потери]	[Меняют население, 2018]	[Миграционный прирост, 2019]

Слід додати, що основну кількість українських ВПО склали мешканці з Донбасу. Так, наприклад з цифри 1.519.132 українських ВПО тільки 33,5 тис., або 2,21% усієї чисельності склали уродженці Криму, а решту – 1.485.632 осіб, або 97,79% усієї чисельності українських ВПО становили втікачі з Донбасу.

З 33,5 тис. українських ВПО – уродженців Криму, 20-25 тис., або 59,7%-74,63% усього числа, за даними

голови Меджлісу кримсько-татарського народу Р. Чубарова становили кримські татари [Причастные к депортации]. Тобто, основна маса кримських росіян та українців з території півострову не виїхала. Водночас, окупаційні власті почали змінювати демографічну ситуацію в Криму. Так, згідно з даними джерела [Меняют население, 2018] з початку окупації і на кінець травня 2018 року в Крим переїхало і було переселено 247,5 тис. уродженців Російської

Федерації у тому числі 20 тис. росіян були завезені у Севастополь та 50 тис. – у Сімферополь [Головні новини, 2019]. Так, у 2018 році, порівняно з 2001 роком частка росіян в Криму зросла з 60,4% до 65%, а українців знизилася з 24,01% – до 16% [Таблицы с итогами; Население Крыма]. Окрім переселення росіян, застосовувалася ще й насильницька асиміляція кримських українців, чисельність яких зменшилася з 576.647 чоловік у 2001 році, до 344.515 чоловік у 2014 році [Таблицы с итогами; Население Крыма]. Тобто, на 232.132 чоловік. Оскільки полишали Крим в основному кримські татари, то таке падіння чисельності українського етносу в Криму можна пояснити тільки асиміляційними процесами. Не в останню чергу цей факт був пов'язаний із слабким знанням рідної мови кримськими українцями. Із 344.515 українців, які знаходилися в Криму у 2014 році тільки 64.808, або 18,81% їхнього числа вважали українську мову рідною [Таблицы с итогами]. Очевидно, що відсоток українців, які користувалися рідною мовою в побуті був ще меншим.

Число кримських татар зменшилося з 245.291 чоловік у 2001 році, до 232.340 чоловік у 2014 році. Тобто, на 12.951 чоловік, що з урахуванням природного приросту узгоджується з числом кримських татар, які залишили Кримський півострів. До речі, рівень їхньої національної самосвідомості набагато вищий, аніж у кримських українців, оскільки з 232.340 кримських татар, які залишилися в Криму у 2014 році, рідною кримсько-татарську мову визнало 171.517 чоловік, або 73,82% загального числа кримських татар. Щоб послабити зв'язки окупованого Криму з Україною, російські власті у районі Перекопського перешийку побудували загороджувальний паркан завдовжки 60 км, який включає у себе кілька типів загороджень, нашпигований сотнями різноманітних датчиків, і т.д. [Смирнов, 2018]. Але зв'язки між Кримом та Україною не перериваються, про що свідчить той факт, що за період 1.01.2015-1.02.2019 рр., за даними Державної міграційної служби, 140.295 жителів окупованого Криму отримали паспорти громадянина України для виїзду за кордон [Українські закордонні, 2018].

Розселення біженців та внутрішньо – переміщених осіб з України. Станом на березень 2019 року число українських ВПО зменшилося і складало 1.364.713 осіб [На Украине, 2019]. Розселення українських ВПО нагадує розселення біженців та ВПО у інших регіонах планети, коли більшість з них селиться у регіонах та державах поблизу місця свого походження. Із згаданого числа українських ВПО – 487,5 тис. [35,72%] оселилося на території Донецької області, 269,7 тис. [19,76%] – Луганської, 141,2 тис. [10,35%] – міста Києва, а решта – переважно у сусідніх областях – Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій і т.д. [На Украине, 2019]. На Заході держави українських ВПО було відносно небагато: у Львівській області – 10,5 тис., у Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській областях – загалом близько 3 тис. чоловік [На Украине, 2019]. ВПО з Криму розселялися головним чином у Києві, на Херсонщині, у Львові та області [Окупанти переселили, 2019].

Стосовно біженців з Донбасу у інші держави, то згідно [Порядка 800 тисяч, 2018] упродовж 2014-2017 рр., у Російську Федерацію перейшло близько 800 тис. громадян України – одержали російське громадянство, статус біженця, або переміщеної особи. Як відмічалось у джерелі [Миграционный прирост, 2019], починаючи з 2014 року Україна була головним міграційним донором Росії, і аж до 2018 року, коли кількість українських переселенців до Росії упала майже втричі: з 47,6 тис. у 2017 році, до 14,8 тис. у 2018 році [Миграционный прирост, 2019]. Загалом, за 2018 рік Росія, за попередніми заявами, надала своє громадянство 83.081 українцеві, посвідку на проживання – 64.861, дозволи на тимчасове проживання – 77.075 громадянам України [Скільки в Україні, 2018].

В нашій монографії [Лавер, 2018, с. 616] наводилися дані про 160 тис. біженців з України в Білорусі на початок 2017 року, хоча наведені цифри, як пізніше виявилось, були перебільшеними. Згідно даних, опублікованих у джерелі [Ивашин, 2019], за період з 2014 року – і на кінець першого півріччя 2018 року, за одержанням статусу біженця, або додаткового захисту у Республіці Білорусь звернулося 7.318 українських громадян. З цього числа додатковий захист одержало 2.690 чоловік і тільки 4 українців одержали у цій державі статус біженця. З іншого боку на території Білорусі було зафіксовано за період з 1.01.2014 і до 30.09.2018 рр. 45.831 заробітчани з України [Ивашин, 2019]. Але заробітчани не є біженцями. Тобто, цифра 160 тисяч українських біженців у Білорусі виявилася у майже, ніж 60 разів вищою за справжню.

Стосовно країн Євросоюзу, то кількість українських громадян, які просили притулок у його країнах по роках була такою: у 2014 – 13.500 чоловік, у 2015 – 21.000, у 2016 – понад 11.000, у 2017 – 8.945, у 2018 році – 8490 чоловік [Евростат, 2019]. Відсоток відмов українцям є дуже високий. Так, у Німеччині, у 2015 році з 4.400 заяв від громадян України про надання їм статусу біженця, позитивна відповідь була тільки у 5,3% випадків [Лавер, 2018, с. 616]. У Польщі з 466 клопотань про статус біженця від українських громадян у 2018 році, позитивні рішення були винесені тільки у 95 випадках, або у 20,39 %. [В прошлом году, 2019].

Біженці з України освоювали і більш далекі країни. Так, кількість українців, які звернулися до влади Ізраїлю з проханням про надання притулку зросла з 51-го у 2014 році, до 7.711 чоловік у 2017 році [Евростат, 2019]. Проте в Ізраїлі вирішили, що Україна не є небезпечною державою, а отже починаючи з 15 жовтня 2017 року українських прохачів притулку депортують з Ізраїлю за спрощеною процедурою [«Процветает фальсификация»].

Біженці з інших країн в Україні. Попри військові дії, є певна кількість іноземців, які прагнуть одержати статус біженця на Україні. Станом на січень 2017 року, згідно даних ООН на Україні перебувало 3.302 біженці, з яких було 1.497 чоловік з Афганістану, 446 – з Сирії, 194 – з Вірменії, 157 – з Азербайджану, по 133 – з Росії та Сомалі, і т.д. [Серед біженців, 2017]. Якщо прийняти кількість біженців за 100%, то 35% з

них мешкали в Києві, 30% – в Одесі, 26% – у Харкові, 5% – на Закарпатті, та ще 4% – в інших регіонах України [Серед біженців, 2017]. З 3.302 біженців на Україні нараховувалося: 1.904 чоловіків, 805 жінок та 593 дітей [Серед біженців, 2017]. На початку 2017 року ще 6.573 іноземців очікували на отримання статусу біженця, у тому числі 20% з цього числа – з

Афганістану, по 10% - з Сирії та Російської Федерації, 6% - з Узбекистану, 5% - з Іраку [Более 400 тыс., 2017]. Зрозуміла річ, що наша держава, на території якої йдуть бойові дії, не може дати статус біженця усім бажаним, про що свідчить нижченаведена таблиця [з початку року, 2017]:

Таблиця 2. Співвідношення позитивних та негативних відповідей на звернення про надання статусу біженця

Рік	2014	2015	2016	2016
Кількість звернень	1.173	1.433	656	771
Позитивні відповіді	327	167	71	95
% позитивних відповідей	27,88	11,65	10,82	12,32
% негативних відповідей	72,12	88,35	89,18	87,68

Висновки. Цифрові дані, одержані в пропонованій публікації можуть бути уточнені в результаті подальших досліджень. Автори публікації вважають, що перемога врешті-решт буде за українською

стороною і всі територіальні втрати та матеріальні збитки українській державі будуть відшкодовані російським агресором.

Список використаних джерел

- Анексія Криму: Росія вже втратила 150 мільярдів і продовжує розплачуватися, 2019. *Українська правда*, 17 березня.
- Более 400 тыс. украинцев попросили защиты в России: где еще спасаются беженцы с Востока, 2017. *24 канал*, 8 августа.
- В прошлом году 95 граждан из Украины получили статус беженца в Польше, 2019. *Украинская правда*, 23 января.
- Головні новини 19 березня..., 2019. *24 канал*, 19 березня.
- Донбас і Крим – ціна повернення.: монографія, 2015 /за заг. ред. В.П. Горбуліна, О.С. Власюка, Е.М. Лібанової, О.М. Ляшенко, К.: *НІСД*, 474 с.
- Евростат: Просителей убежища из Украины в ЕС в прошлом году уменьшилось, 2019. *Украинская правда*, 15 марта.
- Жириновский, М., 2018. «Вькосить орков». Как быстро редуят ряды боевиков на Донбассе, 3 липня. [online] Доступно: <http://www.dsnews.ua/politics>
- З початку року в Україні виявили більше 4 тисяч нелегалів – ДМС, 2018. *Українська правда*, 22 червня.
- Збитки від блокади Азовського моря досягли 10 мільярдів – Омелян, 2019. *Українська правда*, 3 лютого.
- Збитки України від російської агресії оцінили в 100 мільярдів доларів, 2018. *Українська правда*, 9 червня.
- Ивашин, Д., 2019. Фейки и дезинформация: украинские беженцы в Республике Беларусь, 31 января [online] Доступно: <https://www.stopfake.org> (дата звернення 12.06.2019).
- Лавер, О.Г., 2018. Війни та народонаселення країн світу у ХХ-ХХІ століттях (1900-2016 рр.): монографія / вид. 2-е, допов, Ужгород: *PIK-U*, 760 с. ISBN 978-617-7692-07-1
- Материальные потери Донбасса за время российской агрессии... [online] Доступно: <https://sensor.net.ua/news/10.01.2018> (дата звернення 10.01.2018).
- Меняют население: стали известны масштабы переезда россиян в Крым, 2018, 21 мая. [online] Доступно: <https://www.obozrevatel.com/crime/> (дата звернення 12.06.2019).
- Миграционный прирост в обмене с Украиной снизился в 3 раза, 2019. *Демоскоп Weekly*, №803-804, 25 февраля – 10 марта.
- На Украине насчитывается 1.364.713 внутренне-перемещенных лиц, 2019, *Демоскоп Weekly*, №805-806, 11-24 марта
- Население Крыма на 2018 год составляет... [online] Доступно: <https://russinfo.net/otdyh> (дата звернення 12.06.2019).
- Окупанти переселили до Криму півмільйона «правильних» росіян – Меджліс, 2019, *Українська правда*, 22 лютого.
- Оценка численности населения на 1 января 2019 г. и в среднем за 2018, 2019, 14 марта. [online] Доступно: [https://Popul2019\(1\).xls](https://Popul2019(1).xls) (дата звернення 12.06.2019).
- Переселенці змушені повертатися в ОРДЛО через нестачу грошей – ООН, 2017. *Українська правда*, 30 листопада.
- Порошенку пропонували за Крим величезні гроші – Гримчак, 2018, *24 канал*, 24 листопада.
- Порядка 800 тысяч граждан Украины переехали в РФ с 2014 года, 2018. *Демоскоп Weekly*, №789-790, 5-19 ноября. (3.09.2018).
- Потери Украины от российской аннексии Крыма и агрессии на Донбассе (инфографика). [online] Доступно: <http://podpricelom.com.ua/infographics-look/> (дата звернення 10.03.2017).
- Причастные к депортации крымских татар должны предстать перед судом – Чубаров [online] Доступно: – <https://www.ukrinform.ru/rubric-crimea/2459366> (дата звернення 13.05.2018).
- «Процветает фальсификация документов»: ожидают ли украинцев массовые депортации из Израиля? [online] Доступно: <https://russian.rt.com/world/article/487175-israil-ukraina-deportacia> (дата звернення 27.02.2018).
- Серед біженців в Україні багато росіян і сирійців – УВКБ ООН, 2017, *Українська правда*, 8 серпня.
- Скільки в Україні офіційних переселенців: відома нова кількість, 2018. *24 канал*, 12 листопада.
- Скільки сьогодні в Україні проживає людей: нові статистичні дані, 2019. *Українська правда*, 21 лютого.
- Смирнов, Ю., 2018. Завершено строительство заграждение на Перекопе, *Евроньюс*, 28 декабря.
- «Спецзона Украина». Что мы теряем на Донбассе, 2014, 12 сентября. [online] Доступно: <https://inforesist.org/> (дата звернення 12.06.2019).

- Таблицы с итогами федерального статистического наблюдения в Крымском федеральном округе 2014 года [online] Доступно: http://www.gks.ru/free_dcc/new_site/population/demo/perepis-krim/tab_krim.htm (дата звернення 12.06.2019).
- Территория Украины. [online] Доступно: <https://ua/spinform.ru/terra.html> (дата звернення 12.06.2019).
- У Мінсоцполітики назвали кількість переселенців з Криму та Донбасу, 2019, *Українська правда*, 9 січня.
- Україна виплатила жителям окупованого Донбасу з мільярди доларів пенсій, 2019, *Українська правда*, 19 лютого.
- Українські закордонні паспорти оформили понад 140 тисяч кримчан, 2018, *Українська правда*, 21 березня.
- Численность населения Российской Федерации по муниципальным образованиям на 1 января 2018 года [online] Доступно: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/publications/catalog/afc8ea004d56a39ab251f2bafc3a6fce (дата звернення 12.06.2019).
- Число внутренних переселенцев на Украине продолжает расти, 2018, *Демоскоп Weekly*, №781-782, 10-23 сентября (3.09.2018)
- Эксперты подсчитали сумму ущерба Украины от российской агрессии, 2018, *TCH*, 9 июня [online] Доступно: <https://ru.tsn.ua/ukraina/> (дата звернення 12.06.2019).

References

- Aneksiya Krymu: Rosiya vzhe vtratyla 150 mil'yardiv i prodovzhuye rozplachuvatysya [Anexius of the Crimea: Russia has already lost 150 billion and continues to pay], 2019, *Ukrainska Pravda*, 17.03. (in Ukrainian).
- Boleye 400 tys. ukrainsev poprosili zashchity v Rossii: gde yeshche spasayutsya bezhentsy s Vostoka [Since the beginning of the year, more than 4,000 illegals have been identified in Ukraine - LCI], 2017, *24 kanal*, 8.08. (in Russian).
- Chislennost' naseleniya Rossiyskoy Federatsii po munitsipal'nym obrazovaniyam na 1 yanvarya 2018 goda [The population of the Russian Federation for municipalities as of January 1, 2018]. Retrieved from: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/publications/catalog/afc8ea004d56a39ab251f2bafc3a6fce (in Russian).
- Chislo vnutrennikh pereselentsev na Ukraine prodolzhaet rasti, 2018. [The number of internally displaced people in Ukraine continues to grow (3.09.2018)], *Demoskop Weekly*, №781-782.-10-23 september. (in Russian).
- Donbas i Krym – tsina povernennia.: monohrafiia, 2015 /za zah. red. V.P. Horbulina, O.S.Vlasiuka, E.M. Libanovoi, O.M. Liashenko. [Donbas and the Crimea - the price of the return: monograph / per co. edit VP Gorbulina, O.S.Vlasyuk, E.M. Libanova, O.M. Lyashenko]. K.: *НИСД*, 474 с. (in Ukrainian).
- Eksperty podschitali summu ushcherba Ukrainy ot rossiyskoy agressii, 2018 [Experts have calculated the amount of damage to Ukraine from Russian aggression], *TSN*, 09.06. Retrieved from: <https://ru.tsn.ua/ukraina/> (in Russian).
- Holovni novyny 19 bereznya..., 2019. [The main news of March 19 ...]. *24 kanal*, 19.03. (in Ukrainian).
- Ivashin, D., 2019. Feyki i dezinformatsiya:ukrainskiye bezhentsy v Respublike Belarus'. [Fake and misinformation: Ukrainian refugees in the Republic of Belarus.], 31.01. Retrieved from: <https://www.stopfake.org> (in Russian).
- Laver, O.H., 2018. Viiny ta narodonaselennia krain svitu u KhKh-KhKhI stolittiakh (1900-2016 rr.): monohrafiia [Wars and population of the world in the twentieth-twentieth centuries (1900-2016): monograph] / vyd. 2-e, dopov. Uzhgorod: *RIK-U*, 760 p. ISBN 978-617-7692-07-1 (in Ukrainian).
- Material'nyye poteri Donbassa za vremya rossiyskoy agressii... [Material losses of Donbass during the Russian aggression]. 10.01.2018. Retrieved from: <https://censor.net.ua/news/> (in Russian).
- Menyayut naseleniye: stali izvestny masshtaby pereyezda rossiyan v Krym, 2018 [People are changing: the scale of the Russians moving to the Crimea has become known.], 21.05. Retrieved from: <https://www.obozrevatel.com/crime/> (in Russian).
- Migratsionnyy prirost v obmene s Ukrainoy snizilsya v 3 raza, 2019. [The migration increase in exchange with Ukraine has decreased by 3 times.], *Demoskop Weekly*, №803-804, 25 february – 10 march (in Russian).
- Na Ukraine naschityvayetsya 1.364.713 vnutrenne-peremeshchennykh lits, 2019 [In Ukraine, there are 1,364,713 internally displaced persons.], *Demoskop Weekly*, №805-806, 11-24.03 (in Russian).
- Naseleniye Kryma na 2018 god sostavlyayet... [The population of Crimea for 2018 is ...]. Retrieved from: <https://russinfo.net/otdyh> (in Russian).
- Okupanty pereselyly do Krymu pivmil'yona «pravyl'nykh» rosiyan – Medzhlis, 2019 [The occupants moved to Crimea half a million "correct" Russians - Mejlis], *Ukrainska Pravda*, 22.02. (in Ukrainian).
- Otsenka chislennosti naseleniya na 1 yanvarya 2019 g. I v srednem za 2018. [Estimated population on January 1, 2019. And for an average of 2018.]. – 14.03.2019. Retrieved from: [https://Popul2019\(1\).xls](https://Popul2019(1).xls) (in Russian).
- Pereselentsi zmusheni povertatsiya v ORDLO cherez nestachu hroshei – OON, 2017 [Settled people in the ORDLO through unscathed pennies - UN], *Ukrainska Pravda*, 30.11. (in Ukrainian).
- Poroshenku proponuvaly za Krym velychezni hroshei – Hrymchak, 2018 [Poroshenko offered huge amounts of money to Crimea - Grimchak], *24 kanal*, 24.11. (in Ukrainian).
- Poryadka 800 tysyach grazhdan Ukrainy pereyekhali v RF s 2014 goda, 2018 [About 800 thousand citizens of Ukraine moved to the Russian Federation since 2014 (10/31/2018)], *Demoskop Weekly*, №789-790, 5-19.11. (in Russian).
- Poteri Ukrainy ot rossiyskoy anneksii Kryma i agressii na Donbasse (infografika) [The loss of Ukraine from the Russian annexation of the Crimea and the aggression in the Donbas (infographics)]. 10.03.2017. Retrieved from: <http://podpricelom.com.ua/infographics-look/> (in Russian).
- Prichastnyye k deportatsii krymskikh tatar dolzhny predstat' pered sudom – Chubarov [Those involved in the deportation of the Crimean Tatars must appear before the court - Chubarov]. 13.05.2018. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ru/rubric-crimea/2459366> (in Russian).
- «Prosvetayet fal'sifikatsiya dokumentov»:ozhidayut li ukrainsev massovyye deportatsii iz Izrailya? [“Falsification of documents” flourishes: do Ukrainians expect mass deportations from Israel?]. 27.02.2018. Retrieved from: <https://russian.rt.com/world/article/487175-israil-ukraina-deportacia> (in Russian).
- Sered bizhentsiv v Ukraini bahato rosiyan i syriytsiv – UVKB OON, 2017 [Among the refugees in Ukraine, many Russians and Syrians - UNHCR], *Ukrainska Pravda*, 8.08. (in Ukrainian).
- Skil'ky s'ohodni v Ukraini prozhyvaye lyudey: novi statystychni dani, 2019 [How many people live in Ukraine today: new statistics], *Ukrainska Pravda*, 21.02. (in Ukrainian).

Skil'ky v Ukraini ofitsiynykh pereselentsiv: vidoma nova kil'kist', 2018 [How many Ukrainian immigrants are in Ukraine: a new number is known], *24 kanal*, 12.11. (in Ukrainian).

Smirnov, Y. 2018. Zaversheno stroitel'stvo zagrazhdeniye na Perekope [Construction of the barricade at Perekope has been completed], *Evron`yus*, 28.12. (in Ukrainian).

«Spetszona Ukraina». Chto my teryayem na Donbasse, 2014 [“Special Zone Ukraine.” What do we lose in the Donbas.], 12.09. Retrieved from: - <https://inforesist.org/> (in Russian).

Tablitsy s itogami federal'nogo statisticheskogo nablyudeniya v Krymskom federal'nom okruge 2014 goda [Tables with the results of the federal statistical observation in the Crimean Federal District of 2014]. Retrieved from: http://www.grs.ru/free_dcc/new_site/populatipn/demo/perepis-krim/tab_krim.htm (in Russian).

Territoriya Ukrainy. [The territory of Ukraine.]. Retrieved from: [https://ua/spinform.ru/terra.html](https://ua.spinform.ru/terra.html) (in Russian).

U Minsotspolityky nazvaly kil'kist' pereselentsiv z Krymu ta Donbasu, 2019 [The Ministry of Societies called the resettlement of Krim and Donbas], *Ukrainska Pravda*. 9.01. (in Ukrainian).

Ukrayina vyplatyla zhytelyam okupovanoho Donbasu 3 mil'yardy dolariv pensiy, 2019 [Ukraine has paid 3 billion dollars to residents of the occupied Donbas], *Ukrainska Pravda*, 19.02. (in Ukrainian).

Ukrayins'ki zakordonni pasпорty oformyly ponad 140 tysyach krymchan, 2018. [Ukrainian foreign passports issued more than 140 thousand Crimeans], *Ukrainska Pravda*. 21.03. (in Ukrainian).

V proshlom godu 95 grazhdan iz Ukrainy poluchili status bezhentsa v Pol'she [Last year, 95 Ukrainian citizens were granted refugee status in Poland], 2019. *Ukrainska Pravda*, 23.01. (in Russian).

Yevrostat: Prositeley ubezhishcha iz Ukrainy v YES v proshlom godu umen'shilos', 2019 [Eurostat: Asylum seekers from Ukraine to the EU decreased last year], *Ukrainska Pravda*, 15.03 (in Russian).

Z pochatku roku v Ukraini vyvavly bil'she 4 tysyach nelehaliv – DMS, 2018 [Since the beginning of the year in Ukraine, there have been more than 4,000 employees - LCI], *Ukrainska Pravda*, 22.06. (in Ukrainian).

Zbytky Ukrainy vid rosiiskoi ahresii otsinyly v 100 miliardiv dolariv, 2018 [Ukraine's losses from Russian aggression were estimated at 100 billion dollars], *Ukrainska Pravda*, 9.06. (in Ukrainian).

Zbytky vid blokady Azov'skoho morya dosyahly 10 mil'yardiv – Omelyan, 2019 [Damages from the blockade of the Azov Sea reached 10 billion - Omelyan], *Ukrainska Pravda*, 3.02. (in Ukrainian).

Zhirokhov, M. 2018. «Vykosit' orkov». Kak bystro redevut ryady boyevikov na Donbasse. [“To mow orcs”. How quickly thinning the ranks of the militants in the Donbas.], 3.07. Retrieved from: <http://www.dsnews.ua/politics> (in Russian).

SUMMARY

MATERIAL LOSS AND LOSS OF POPULATION OF THE UKRAINIAN STATE THE AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION

Oleksandr Laver

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Docent; Professor, Head of the Department of Computer Science, Physical and Mathematical Sciences
SHEE «Uzhhorod National University»

Beata Matyashovska

Senior Lecturer of Department of Information Science and Physics
and Mathematics Disciplines
SHEE «Uzhhorod National University»

Nataliya Shumilo

Senior Lecturer of Department of Information Science and Physics
and Mathematics Disciplines,
SHEE «Uzhhorod National University»

In the 21st century, an independent Ukrainian state was aggressive on the part of the Russian Federation, which is, without a doubt, the most serious challenge in the history of its existence. The war in the Donbass and the illegal annexation of the Crimea are the main components of this challenge. In this regard, the indicated problem, as of today, is most relevant to our state, and therefore deserves a comprehensive and detailed study. The problem of human losses during the war in the Donbas is more or less studied, as there are regular reports of the United Nations on this subject, and the corresponding independent calculations were carried out by us in the monograph [Laver O.G.]. Less studied are the problems of material losses, territorial losses and losses of population of the Ukrainian state as a result of aggression of the Russian Federation. In this regard, the purpose of the proposed publication is to study and analyze the material losses and losses of the population of Ukraine, as a consequence of the aggression of the Russian Federation, and first of all in the war on the Donbass. The proposed publication "Material losses and losses of population of the Ukrainian state as a result of aggression of the Russian Federation." Includes the study of the following important sub-themes: material losses, territorial losses and population losses, refugees and internally displaced persons in Ukraine, resettlement of refugees and internally displaced persons from Ukraine, refugees from other countries in Ukraine. Each of these subteles is studied for the time period 2014-2019. Part of the data on the

proposed topics is published in our monograph [Laver, 2018] and in the monograph [Donbass and Crimea, 2016]. The proposed publication contains more recent statistical data, since the monograph [Donbass and Crimea, 2016] provides relevant statistics for 2015, and in the monograph [Laver, 2018] – as of 2016.

Keywords: *material losses, territorial losses, population losses, refugees, internally displaced persons from Ukraine, refugees, internally displaced persons from foreign countries in Ukraine.*